

Lahden suunta

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

15.3.2022 - Päivitetty 10.4.2024

Lahden suunta -työ 2021–2025:

Lahden yleiskaava 2035 (Y-205)
ja kestävän kaupunkiliikkumisen
ohjelma 2021–2025

lahti.fi/lahdensuunta

Maankäyttö- ja rakennuslain 63 § mukainen Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)

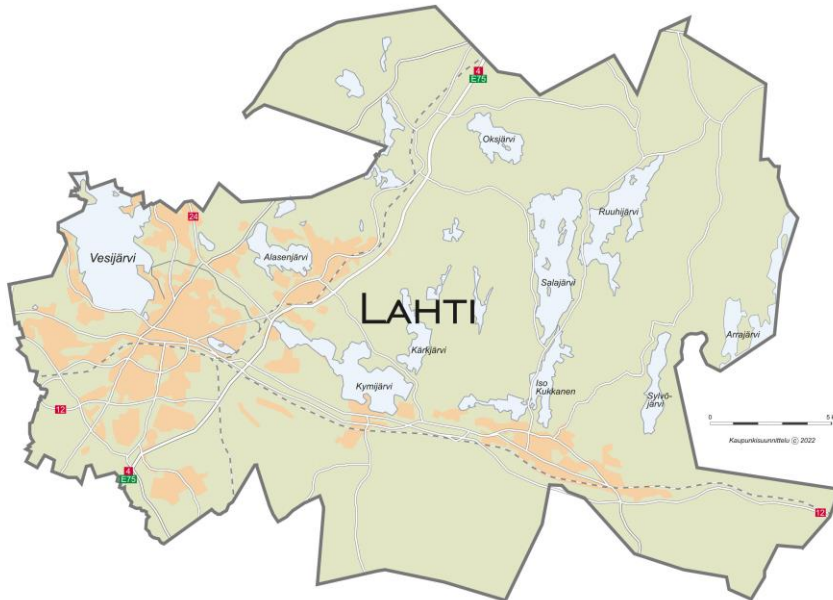
Lahden suunta -työ 2021–2025: Lahden yleiskaava 2035 (Y-205) ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma 2021–2025

Suunnittelualue	4
Suunnittelun tarkoitus	4
Vireilletulo	5
Osallistumis- ja arviointisuunnitelman tarkoitus	5
Mikä on Lahden suunta -työ?	6
Lahden suunta -työ perustuu kaupungin strategiaan	7
Muut strategiset suunnitelmat.....	8
Lahden suunta -työn painotukset valtuustokaudella 2021–2025	8
Mikä on yleiskaava?	9
Yleiskaavoituksen nykytilanne	10
Mikä on kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma (SUMP)?	12
Liikkumisen nykytilanne	13
Lahden suunta -työn 2021-2025 tavoitteiden valmistelu	15
Lahden suuntaa varten tarvittava tieto	16
Osallistuminen ja vuorovaikutus	17
Osalliset (Maankäyttö- ja rakennuslaki 62 §)	18
Osallistuminen ja vuorovaikutuksen järjestäminen.....	18
Viranomaisyhteistyö	19
Arviointisuunnitelma (MRL 9§, MRA 1§)	19
Lahden suunta -työn vaikutusten arviointi	19
Lahden suunta -työn seuranta ja arviointi.....	20

Lahden suunta -työn 2021–2025 tekijät	20
Lisätietoja yleiskaavoituksesta ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelmasta antavat.....	21
LAHDEN SUUNTA -TYÖN ETENEMINEN JA TAVOITTEELLINEN AIKATAULU	22
Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan tehdyt tarkistukset.....	24

Suunnittelualue

Lahden suunta -työhön 2021–2025 kuuluu oikeusvaikutteisen yleiskaavan ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman laatiminen koko Lahden kaupungin alueelle.

Suunnittelun tarkoitus

Laadittavana on Lahden yleiskaava 2035 ja Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma 2021–2025. Yleiskaava on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen yleispiirteinen maankäytön ja liikenteen suunnitelma. Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma laaditaan toista kertaa ja työssä hyödynnetään yleiskaavatyön osallistamismenetelmiä, prosessia ja selvityksiä. Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma (Sustainable Urban Mobility Plan, SUMP) on Euroopan komission luoma malli liikkumisen suunnitteluun kaupunkitasolla ja siinä otetaan huomioon kaikki liikennemuodot: kävely, pyöräily, joukkoliikenne ja autoilu. Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma tulee EU:n TEN-T-asetusuudistuksen myötä pakolliseksi kaupunkisolmukohtissa, joihin Lahden kaupunkiseutu uudistetussa asetuksessa lukeutuu.

Yleiskaava ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma laaditaan samassa prosessissa, jota kutsutaan nimellä Lahden suunta. Lahden suunta toteuttaa kaupungin strategiaa ja ympäristötavoitteita. Jatkuva työ etenee neljän vuoden sykleissä valtuustokausittain. Yleiskaavan osalta käynnissä on jo neljäs kierros.

Vireilletulo

Yleiskaavatyö ja kestävä kaupunkiliikkuksen ohjelman laatiminen ovat Lahden kaupungin vuoden 2022 kaavoitusohjelmassa.

Lahden suunta -työ 2021–2025 on tullut vireille 10.3.2022, kun työn käynnistymisestä ilmoitettiin kaavoituskatsauksessa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman tarkoitus

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) käy ilmi, kuka voi osallistua Lahden suunta -työhön, milloin ja miten. Tässä asiakirjassa kerrotaan myös Lahden suunta -työtä varten tarvittavasta tiedosta, tavoitteista, vaikutusten arvioinnista ja työn aikataulusta.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa (OAS) täydennetään työn kuluessa tarvittaessa, kun esimerkiksi kehitetään työmenetelmiä ja osallistumisen tapoja tai tarkistetaan aikataulua. Osalliset voivat antaa palautetta tämän asiakirjan sisällöstä koko Lahden suunta -työn 2021–2025 ajan.

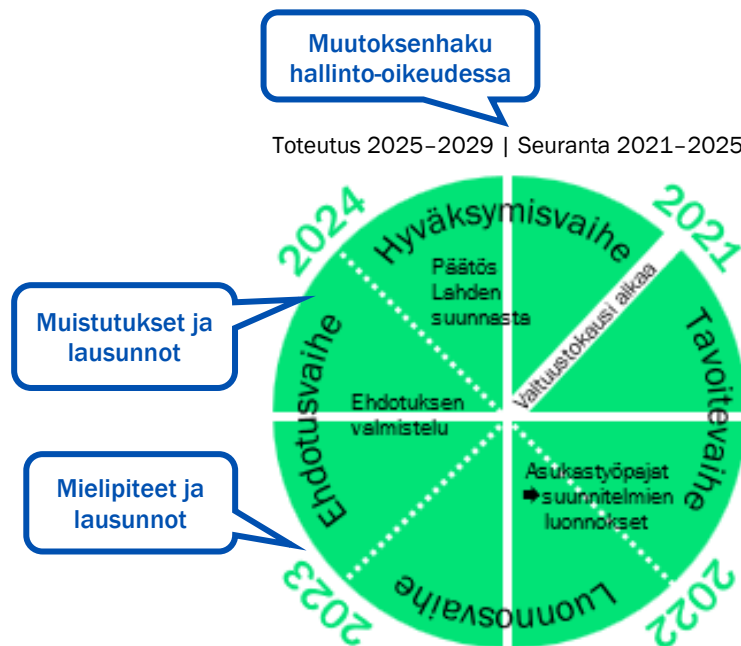

Mikä on Lahden suunta -työ?

Yleiskaava ja kestävä kaupunkiliikunnan ohjelma laaditaan samassa prosessissa, jota kutsutaan nimellä Lahden suunta. Lahden suunta toteuttaa kaupungin strategiaa ja ympäristötavoitteita. Jatkuva työ etenee neljän vuoden sykleissä valtuustokausittain ja siihen voidaan ottaa mukaan muitakin koko kaupunkia koskevia strategisia tulevaisuuden suunnittelun teemoja.

Yleiskaava on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen yleispiirteinen maankäytön ja liikenteen suunnitelma, jota on Lahdessa tehty rullaavasti vuodesta 2009. Nyt käynnissä on siis neljäs kierros. Yleiskaavaa tarkistetaan valtuustokausittain kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden pohjalta yhteistyössä osallisten kanssa. Suunnitelma perustuu ajantasaisiin selvitystietoihin, joita päivitetään jatkuvasti. Yleiskaava kattaa koko kaupungin alueen ja ohjaa asemakaavoitusta ja muuta yksityiskohtaisempaa suunnittelua.

Kestävä kaupunkiliikunnan ohjelma (Sustainable Urban Mobility Plan, SUMP) on Euroopan komission luoma malli liikkumisen suunnitteluun kaupunkitasolla ja siinä otetaan huomioon kaikki liikennemuodot. Kestävä kaupunkiliikunnan ohjelman laatiminen tukee kaupungin strategisia tavoitteita kestävä liikunnan edistämiseksi ja siitä tulee pakollinen osa liikkumisen suunnittelua Lahden kaupunkiseudulla EU:n TEN-T-asetusuudistuksen ja sen tuoman kaupunkisolmu-kohtastatuksen myötä.

Nelivuotisen prosessin kaavio.

Lahden suunta -työ etenee vuosikellon mukaisesti tavoite-, luonnos- ja ehdotusvaiheiden kautta hyväksymisvaiheeseen. Vuorovaikutus painottuu tavoite- ja luonnosvaiheisiin, joissa suunnitelmaluonnoksia työstetään vuorovaikutteisesti osallisten kanssa. Valtuustokausi kierroksella 2021–2025 on normaalia lyhyempi pandemian siirrettyä kuntavaaleja keväällä 2021. Tämä tiivistää Lahden suunta -työn valmisteluaiakataulua. Vuonna 2021 Lahden suunta -työn valmistelu käynnistyi edelliseltä kierrokselta siirtyneiden teemojen parissa, tarvittavien selvitysten laatiminen aloitettiin ja tulevaisuuden näkymiä ja muutostarpeita tunnistettiin. Vuonna 2022 Lahden suunta -työssä tarkistettiin suunnittelun tavoitteet kaupungin uuden strategian pohjalta, selvitysten laatimista jatkettiin ja yleiskaavan ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman luonnosratkaisujen valmistelu aloitettiin. Vuonna 2023 luonnokset viimeisteltiin, luonnosvaiheen vaikutuksia arvioitiin ja Lahden suunta -työn luonnos asetetaan nähtäville. Saadun palautteen pohjalta laadittiin ehdotukset yleiskaavasta ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelmasta. Vuonna 2024 Lahden suunta -työn ehdotus viimeisteltiin ja laadittiin ehdotusvaiheen vaikutusten arviointi. Lahden suunta -työn ehdotus asetetaan nähtäville alkukesän ajaksi ja sitä muokataan saadun palautteen perusteella. Kaupunginvaltuusto päättää Lahden suunnan eli yleiskaavan ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman hyväksymisestä vuoden 2024 lopussa. Samalla hyväksytään Toteutusohjelma 2025–2029. Valtuustokauden päätteeksi keväällä 2025 laaditaan vielä Seurantatiedonantori 2021–2025.

Lahden suunta -työ perustuu kaupungin strategiaan

Lahden kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupungin strategian 14.3.2022. Lahden strategia on yhteisesti ja vuorovaikutteisesti laadittu tahtotila kaupungin kehittämisen suunnista.

Lahden kaupungin visiona vuoteen 2030 on: Lahti – tehty kestäväksi. Valtuustokauden 2021–2025 strategian mukaan Suomen johtavan ympäristökaupungin edelläkävijyys tuo asukkaille hyvinvointia ja yrityksille menestystä. Visio asettaa Lahdelle kunnianhimoisen tavoitteen edistää niin ekologista, sosiaalista kuin taloudellista kestävyyttä.

Lahden suunta -työn 2021–2025 tavoitteet valmisteltiin kaupunginvaltuuston 14.3.2022 hyväksymän strategian pohjalta. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Lahden suunta -työn 2021–2025 tavoitteet 5.9.2022 (§73). Tavoitteet löytyvät Lahden suunta -työn kotisivuilta osoitteesta www.lahti.fi/lahdensuunta.

Muut strategiset suunnitelmat

Yleiskaavaan ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelmaan vaikuttavia ja siinä huomioitavia ylemmän tason strategioita ja strategisia suunnitelmia ovat esimerkiksi:

- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet eli VAT (2017), ympäristöministeriö
- Päijät-Hämeen maakuntakaava 2014 (2016), Päijät-Hämeen liitto
- Päijät-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelma (2019), Päijät-Hämeen liitto
- Päijät-Häme kestävän kasvun ohjelma 2021–2023 (2020)
- Päijät-Hämeen ilmastotiekartta (2020)
- Päijät-Hämeen maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2021 / selviytymissuunnitelma (2020)
- Päijät-Hämeen maakuntastrategia 2022–2025 (2021)
- Päijät-Hämeen älykkään erikoistumisen strategia (2021)
- Päijät-Hämeen pääpyörätieverkko (2022)
- Lahden kaupunkiseudun kilpailukykystrategia (2016), Lahti, Orimattila, Hollola
- Lahden kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimus vuosille 2021–2031
- Lahden kaupunkiseutusuunnitelma (KSS) ja Päijät-Hämeen rakennemalli (2023)
- Lahden kaupungin ympäristöohjelma (2018)
- Lahden kaupunki: Lasten ja nuorten palveluverkkosuunnitelma (2021)
- Lahden hyvinvointisuunnitelma
- Luontoaskel terveyteen 2030 –ohjelma

Lahden suunta -työn osallistumista ja vuorovaikutusta sekä kerättävää asukkaiden ja yhteistyökumppaneiden kokemuksellista tietoa on mahdollista hyödyntää esimerkiksi ympäristöohjelman ja palveluohjelman sekä lasten ja nuorten palveluverkkosuunnitelman laadinnassa.

Yksityiskohtaisemmat tiedot ja strategisten suunnitelmien antamat lähtökohdat on esitetty tarkemmin Lahden suunta -työn selostuksessa.

Lahden suunta -työn painotukset valtuustokaudella 2021–2025

Valtuustokaudella 2021–2025 vuorovaikutteinen työskentely on painottunut sekä uuden kaupungin strategian tuomiin kunnianhimoisiin tavoitteisiin edistää ekologista, sosiaalista ja taloudellista kestävyttä, että edelliseltä kierrokselta siirtyneisiin teemoihin. Valmistelun keskiössä on ollut kysymys siitä, miten kestäväällä kaupunkisuunnittelulla voidaan vahvistaa tuoreen yliopistokaupungin edelläkävijyyttä ympäristöasioissa, yritystoiminnan mahdollisuuksia sekä asukkaiden hyvinvointia. Tutustu siirtyneisiin teemoihin: [Liite 17: Kooste Lahden suunta -työhön 2021–2024 siirtyneistä asioista](#).

Yleiskaavassa tärkeimpiä uusia kokonaisuuksia ovat olleet kestävä kaupunkirakenne ja joukkoliikennevyöhykkeet, elinkeinoelämän mahdollisuudet, hulevesien hallinta, kiertotalouden

edistäminen yleiskaavatasolla, luonnon monimuotoisuuskohteet ja ekosysteemipalvelut, raideliikenteen seisakkeet sekä paikalliset kulttuuriympäristöt ja maisemat. Yleiskaava on laadittu ensimmäistä kertaa useamman oikeusvaikutteisen kaavakartan kokonaisuutena. Kaavakartat ovat 1) Kestävä yhdyskuntarakenne, 2) Kulttuuriympäristö, 3) Viherrakenne, 4) Sinirakenne, 5) Kiertotalous ja 6) Kestävä liikkuminen. Useiden yleiskaavakarttojen ansiosta kartoilla pystytään esittämään entistä enemmän tietoa ja tuomaan esiin eri teemojen strategisia tavoitteita.

Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman toimenpiteitä on edistetty määrätietoisesti erilaisten hankkeiden avulla. Kestävä arkiliikkuminen tuo terveys- ja ilmastohyötyjä ja tavoitteena on tehdä yhä enemmän monialaista yhteistyötä toimenpiteiden jalkauttamiseksi. Ohjelmaan on luonnosvaiheessa päivitetty edellisen ohjelman teemakokonaisuuksien ja toimenpiteiden tilanne ja ryhmitelty teemakokonaisuudet kaupungin nykyisen strategian mukaisiksi. Samalla on tunnistettu uusia, kaupungin strategian mukaisia, teemakokonaisuuksia, joiden kehittämiseen ja toteuttamiseen tarvitaan toimenpiteitä. Uusina teemoina on tarkasteltu kaupunkilogistiikan kokonaisuutta sekä käveltävyyden edistämistä kaupunkiympäristössä. Palveluverkon ja liikenteen suunnittelu yhteistyön kehittäminen on tunnistettu tärkeäksi. Samoin sähköisen liikenteen edistäminen. Seudullinen yhteistyö on tärkeässä roolissa ja tällä kierroksella on osallistuttu pyöräilyn seudulliseen tavoiteverkkotyöhön. Teemakokonaisuuksia on täydennetty tarkemmalle toimenpidetasolle ehdotusvaiheessa.

Mikä on yleiskaava?

Yleiskaava on koko kaupungin kattava yleispiirteinen suunnitelma, jossa osoitetaan alueiden pääasiallinen käyttötarkoitus ja liikenteen pääverkko asemakaavoituksen pohjaksi. Yleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena.

Yleiskaavakartalla esitetään alueiden pääkäyttötarkoitukset eri väreillä, pääliikenneverkko sekä muita koko kaupungin kannalta merkittäviä kohteita kuten esimerkiksi kaupan suuryksiköt ja suojelukohteita. Yleiskaavan selostusosa kertoo Lahden tarinaa, millainen on kestäväksi tehty kaupunki vuonna 2035. Yleiskaavakartta ja kaavamääräykset saavat lainvoiman ja selostusosa havainnollistaa suunnitelmaa.

Yleiskaavatyössä voi olla mukana kaupunginosa- tai aluekohtaisia tarkasteluja tai koko kaupunkia kattavia teemoja kuten esimerkiksi kestävä kaupunkiliikkuminen, palvelurakenne, pinta- ja pohjavedet, hulevedet ja muut luontoarvot. Selvitystietopankkia täydennetään ja pidetään yllä jatkuvasti.

Yleiskaava ohjaa asemakaavoitusta ja muuta yksityiskohtaisempaa maankäytön suunnittelua. Asemakaavoissa ratkaistaan alueiden sisäinen katuverkko ja tarkempi maankäyttö kortteleittain. Asemakaavassa määritetään rakentamisen yksityiskohtaisemmat periaatteet, kuten rakennusoikeudet, rakennusten sijoittuminen tontille ja kerroskorkeudet.

Yleiskaavoituksen nykytilanne

Lahdessa on voimassa koko kaupungin kattava oikeusvaikutteinen Lahden yleiskaava 2030 (Y-203) sekä viisi oikeusvaikutteista osayleiskaavaa ja yksi oikeusvaikutteinen rantayleiskaava. Lisäksi Okeroisten ja Miekkiö-Renkomäki-Ämmälä osayleiskaavojen merkintöjä on noudatettu tarkentavina määräyksinä ko. kaavojen alueilla. Voimassa olevien osayleiskaavojen merkinnät on siirretty ja yleispiirteistetty Lahden yleiskaavaan 2030 (Y-203).

Valtuustokaudella 2017–2020 laadittu Lahden yleiskaava 2030 (Y-203) hyväksyttiin Lahden kaupunginvaltuustossa 25.1.2021, ja se sai lainvoiman 2.12.2022. Lainvoimaistumisen myötä Lahden yleiskaava 2030 (Y-203) kumosi Lahden läntisten osien osayleiskaavan ja Turpeensalmen osayleiskaavan kokonaisuudessaan. Lisäksi yleiskaava kumosi Villähde-Koiskalan osayleiskaavan, Luoteis-Nastolan osayleiskaavan sekä Kallio-, Pitkä- ja Särkijärven alueen osayleiskaavan ja Iso-Kukkasen, Sala- ja Ruuhijärven rantayleiskaavan osittain. Lahden yleiskaavan 2030 (Y-203) kartalla esitetään aluerajauksena tai rasterilla ne alueet, joilla em. kaavojen merkinnät ja määräykset jäivät voimaan. Kokonaisuudessaan voimaan jäivät Enonsaaren ja Uudenkylän osayleiskaavat.

Osayleiskaava-alueet OYK1-OYK4

Lahden yleiskaavan 2030 (Y-203) määräyksien mukaan kaavaan rajatuilla alueilla OYK1, OYK2, OYK3 ja OYK4 noudatetaan eri osayleiskaavojen määräyksiä.

OYK1: Okeroisten osayleiskaava

Osayleiskaavoituksen tavoitteena on ollut kulttuuriympäristön vaaliminen sekä lisärakentamisen ohjaaminen, arvokkaiden avoimien maisematilojen säilyttäminen ja maakuntakaavan edellyttämän tieyhteyden ratkaiseminen.

Okeroisten kulttuurialueen osayleiskaavaehdotus on laadittu vuonna 2009, mutta sitä ei ole viety hyväksymiskäsittelyyn. Osayleiskaava sisältää paljon Okeroisten alueen kulttuuriympäristön ja luonnonympäristön arvoihin liittyviä kaavamerkintöjä ja -määräyksiä ja osayleiskaavaa onkin pidetty suunnittelussa alueen suunnitteluohjeena kaavan lainvoimaisuustilanteesta huolimatta.

OYK2: Miekkiö-Renkomäki-Ämmälän osayleiskaava

Lahden kaupunginvaltuusto hyväksyi osayleiskaavan 12.9.2011, ja se sai lainvoiman 3.11.2011. Kaava-alue käsittää osia Lahden kaupungin Renkomäen, Nikkilän ja Ämmälän kaupunginosista.

OYK3: Enonsaaren osayleiskaava

Lahden kaupunginvaltuusto hyväksyi osayleiskaavan 13.12.1999, ja se sai lainvoiman Hämeen ympäristökeskuksen vahvistamana 17.7.2000.

OYK4: Uudenkylän osayleiskaava Y-204

Lahden kaupunginvaltuusto hyväksyi osayleiskaavan 12.3.2018, ja se sai lainvoiman 11.10.2018.

Kaava-alue käsittää Nastolan Uudenkylän alueen kokonaisuudessaan, Sylvöjärven ja Immilänjoen ranta-alueen, Arrajoen ranta-alueita ja Immilän kyläaluetta Immilän ja Arrajärven kylissä. Lisäksi kaava-alueeseen kuuluu teollisuusaluetta Nastolan kirkonkylän puolella.

Rantavyöhykkeet RV/1-RV/4

Lahden yleiskaava 2030 (Y-203) määräyksien mukaan kaavassa osoitetuilla rantavyöhykkeillä RV/1, RV/2, RV/3 ja RV/4 noudatetaan eri osayleiskaavojen tai rantayleiskaavan merkintöjä ja määräyksiä.

RV/1: Luoteis-Nastolan osayleiskaava

Nastolan kunnanvaltuusto hyväksyi osayleiskaavan 20.6.2011, ja se sai lainvoiman 16.4.2013. Alkuperäinen kaava-alue käsittää Lahden kaupungin Pyhäntaan kaupunginosan kokonaisuudessaan sekä pääosan Seestan kaupunginosasta sekä osan Ruuhijärven kaupunginosasta Oksjärven lähialueelta.

Osayleiskaava on voimassa seuraavien vesistöjen ranta-alueella: Oksjärvi, Kivijärvi, Alanen, Evattu, Nahila, Valkeajärvi, Kalkkunen, Rajalammi Nassari ja Tekolampi. Alue on merkitty Lahden yleiskaavaan 2030 (Y-203) merkinnällä RV/1. Muilta osin Lahden yleiskaava 2030 (Y-203) on kumonnut osayleiskaavan.

RV/2: Kalliojärven, Pitkäjärven ja Särkijärven alueen osayleiskaava

Nastolan kunnanvaltuusto hyväksyi osayleiskaavan 2.12.1996, ja se sai lainvoiman Hämeen ympäristökeskuksen vahvistamana 8.12.1999 lukuun ottamatta osia Kalliojärven Ahtialanhaaran ranta-alueesta. Alkuperäinen kaava-alue käsittää osia Lahden kaupungin Seestan, Koiskalan ja Nastolan kaupunginosista Kallio-, Pitkä- ja Särkijärven ympäristöstä.

Osayleiskaava on voimassa seuraavien vesistöjen ranta-alueella: Lukumies, Vähä Mustalammi ja Tervalampi kokonaisuudessaan ja Särkijärvi, Pitkäjärvi, Villähteen Kukkanen ja Kakarlammi osittain. Alue on merkitty Lahden yleiskaavaan 2030 (Y-203) merkinnällä RV/2. Muilta osin Lahden yleiskaava 2030 (Y-203) on kumonnut osayleiskaavan.

RV/3 Villähde-Koiskalan osayleiskaava

Nastolan kunnanvaltuusto hyväksyi osayleiskaavan 25.5.2009, ja se sai lainvoiman 2.7.2009. Alkuperäinen kaava-alue käsittää Lahden kaupungin Villähteen kaupunginosan lähes kokonaisuudessaan sekä osan Koiskalan kaupunginosasta Kymijärven ja Kärkjärven ranta-alueiden ja niiden lähialueiden osalta.

Osayleiskaava on voimassa Kärkjärven ranta-alueella osittain. Alue on merkitty Lahden yleiskaavaan 2030 (Y-203) merkinnällä RV/3. Muilta osin Lahden yleiskaava 2030 (Y-203) on kumonnut osayleiskaavan.

RV/4: Iso-Kukkasen, Salajärven ja Ruuhijärven rantayleiskaava

Nastolan kunnanvaltuusto hyväksyi rantayleiskaavan 3.4.2006, ja se sai lainvoiman 17.4.2008. Alkuperäinen kaava-alue käsittää Iso-Kukkasen, Salajärven ja Ruuhijärven ranta-alueet kokonaisuudessaan.

Rantayleiskaava on voimassa Iso-Kukkasen itärannalla ja pääosin Salajärvellä ja Ruuhijärvellä. Alue on merkitty Lahden yleiskaavaan 2030 (Y-203) merkinnällä RV/4. Muilta osin Lahden yleiskaava 2030 (Y-203) on kumonnut rantayleiskaavan.

Voimassa oleviin yleiskaavoihin voi tutustua yleiskaavoituksen kotisivuilla www.lahti.fi/yleiskaavoitus.

Mikä on kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma (SUMP)?

Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma (SUMP) tulee sanoista Sustainable Urban Mobility Plan, joka on Euroopan komission luoma toimintamalli eri kulkumuotojen yhteissuunnitteluun kaupunkitasolla. Ohjelma ottaa huomioon kaikki liikennemuodot. Ohjelman päämääränä on luoda sujuvaa, kestävä, turvallista, viihtyisää liikkumisympäristöä ja uutta liikkumiskulttuuria Lahteen. Työn kantava teemoja ovat poikkihallinnollisuus, avoin ja vastuullinen yhteistyö asukkaiden ja sidosryhmien kanssa sekä päättäjien sitouttaminen. Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma tulee EU:n TEN-T-asetusuudistuksen myötä pakolliseksi kaupunkisolmukohdissa, joihin Lahden kaupunkiseutu uudistetussa asetuksessa lukeutuu.

Kestävää on terveyttä edistävä, vähähiilisyteen pyrkivä liikenne ja liikkuminen. SUMP-työssä tehdään näkyviksi ihmisten arkisten liikkumisvalintojen vaikutuksia sekä yksilölle että yhteisölle. On tunnistettu, että Lahden kaltaisessa kaupungissa on erilaisia alueita, joissa liikutaan eri tavoin ja liikkumistarpeet ovat erilaisia. Tiiviisti rakennetulla kaupunkialueella on potentiaalia erityisesti kävelyn ja pyöräilyn lisäämiseen, kun taas joillakin alueilla auto on tulevaisuudessakin tarpeellinen kulkuväline.

Kunnan lakisääteinen tehtävä on edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Kävelyn ja pyöräilyn lisääminen ja arkiliikkumisen edistäminen on yksi keskeinen osa tämän tehtävän toteuttamista. Kaupungin eri palvelualueilla on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa kuntalaisten liikkumiseen vauvasta vaariin (asenteet, yhdyskuntarakenne, infrastruktuuri), mutta työhön tarvitaan myös muita sidosryhmiä. Sekä asukkaat että alueen yritykset pääsevät osallistumaan liikkumisen suunnitelman laatimiseen.

Liikkumisen nykytilanne

Lahden kaupunkirakenne on suhteellisen tiivis. Lahtelaisista 74 % asuu alle 5 kilometrin päässä keskustasta. Lyhyet etäisyydet ja palveluiden läheisyys luovat hyvät mahdollisuudet kävelylle ja pyöräilylle. Pyöräliikenteen tavoiteverkko pää- ja aluereitteineen päivitettiin viime kierroksella yleiskaavaan ja tällä kierroksella on otettu huomioon maakunnan kattava pääpyöräreittien selvitys. Yhtenä pyöräilyn haasteena on vielä pyörätieverkoston pirstaleisuus ja laadun epätasaisuus.

Lahtelaisten kulkemat matkat ovat keskimäärin reilun 10 km pituisia ja noin puolet niistä kuljetaan autolla. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen yhteenlaskettu osuus Lahdessa oli ennen pandemiaa 44 %. Kaupungin tavoitteena on, että tulevaisuudessa yli puolet kaikista matkoista tehtäisiin kestäville kulkumuodoilla.

Lahden kaupunki ja naapurikunnat Hollola, Orimattila ja Asikkala muodostavat työssäkäyntialueen, jonka sisällä tehdään valtaosa alueen työssäkäynti- ja asiointimatkoista. Lahtelaisten omassa asuinkunnassa tehtyjen työmatkojen keskipituus on 6 km ja yleisimmin se tehdään autolla.

Koulumatkat ovat Lahdessa valtakunnallisesti lyhyitä. Vuonna 2021 tehdyn pyöräilypotentiaaliselvityksen perusteella noin 80 % koululaisista asuu alle 3 kilometrin etäisyydellä ja yli 90 % alle 5 kilometrin, eli potentiaalisen pyöräilymatkan päässä koulusta.

Lahden keskustan ja sen liikenneolosuhteiden kehittäminen on yksi kaupungin painopisteistä. Nykyäänkin keskustan merkitys on suuri liikkumisen kannalta. Noin kolmannes Lahden seudun asukkaiden päivittäin tekemistä matkoista alkaa tai päättyy Lahden keskustan alueelle.

Lahden kaupunki järjestää koko Päijät-Hämeen joukkoliikenteen Lahden seudun liikenne –nimikkeen (LSL) alla. Joukkoliikenteeseen on suunniteltu runkolinjasto, jolla pyritään selkeyttämään ja tehostamaan joukkoliikenteen tarjontaa. Runkolinjasto on astunut kokonaisuudessaan voimaan kesällä 2022. Runkolinjaston myötä myös liikennöintisopimukset uusitaan ja liikenteeseen saadaan vähäpäästöisempää bussikalustoa. Vuonna 2023 noin kolmasosa LSL:n järjestämästä joukkoliikenteestä ajetaan vaihtoehtoisilla käyttövoimilla. Lisäksi joukkoliikenteessä on tullut voimaan vyöhykeuudistus, jossa selkeytetään lippujärjestelmää vähentämällä vyöhykkeiden määrää. Vyöhykeuudistuksen myötä joukkoliikenteen liput ovat samanhintaisia koko Lahden alueella. Lisäksi edullisimpien lippujen piiriin tulee naapurikuntien lähialueita.

Joukkoliikennettä täydentävä kaupunkipyöräjärjestelmä Mankeli otettiin käyttöön syyskuussa 2021. Kesällä 2023 kaupunkipyörien määrä tuplaantui: Mankeleita on käytössä 500 ja asemia 62.

Kaupunkipyörät Mankelien koeajotapahtuma kiinnosti kaupunkilaisia. Kaupunkipyörien pilottikauden käyttäjäkyselyyn vastanneet (N=505) kaupunkilaiset pitivät palvelua erinomaisena.

Kaupunki on aktiivisesti kannustanut asukkaita kestävään liikkumiseen. Viime vuosina Lahdessa on järjestetty pyöräilyyn ja joukkoliikenteen käyttöön innostavia kampanjoita ja tapahtumia. Lahti osallistuu vuosittain valtakunnalliseen pyöräilyviikkoon ja Euroopan liikkujan viikkoon. Lahdessa asukkaat halutaan mukaan kaupungin kehittämiseen ja siihen käytetään monipuolisesti nykyaikaisia vuorovaikutusmenetelmiä.

Lahden seudulla ja Lahdessa on kunnianhimoisia strategisia tavoitteita edistää kestävästä liikkumisesta sekä seudullisesti että paikallisesti. Lahden tavoitteena on olla hiilineutraali kaupunki vuoteen 2025 mennessä. Suurimmat haasteet tavoitteen saavuttamiseksi liittyvät liikenteen päästöihin. Vuonna 2021 SUMP-työn osana teetetyssä henkilöliikenteen päästövähennysselvityksen mukaan suurin päästövähennyspotentialiaali on liikenteen sähköistämällä ja kulkumuoto-osuuden muutoksella. Kestävän liikkumisen edistämisestä kertyy kansanterveydellisiä hyötyjä sekä säästöjä ennen aikaisen kuolleisuuden vähenemisen myötä. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen käytön lisääntyminen Lahdessa vuoden 2030 kulkumuoto-osuustavoitteiden mukaisesti toisi vuosittain noin 7,5 M€ säästöjä jo yksinään työikäisten (20–64-v.) fyysisen aktiivisuuden lisääntymisen myötä.

Lahden suunta -työn 2021-2025 tavoitteiden valmistelu

Lahden suunta -työn 2021–2025 tavoitteet laadittiin kaupunginvaltuuston 14.3.2022 hyväksymän kaupungin strategian pohjalta. Tavoitteita valmisteltiin monialaisena asiantuntijayhteistyönä, 7.4.2022 valtuustoseminaarin palautteen pohjalta sekä kaupunginhallituksen ja kaupunkiympäristölautakunnan yhteisessä iltakoulussa 17.5.2022. Lahden suunnan tavoitteet ohjaavat Lahden yleiskaavan 2035 ja kestävästä kaupunkiliikkumisen ohjelman 2021–2025 valmistelua. Tavoitteet löytyvät Lahden suunta -työn kotisivuilta osoitteesta www.lahti.fi/lahdensuunta.

Edellisen kierroksen tulevaisuustarinasta siirryttiin selkeisiin ylätasoon tavoitekirjauksiin. Lahden suunnan tavoitteissa tunnistettiin, mitkä teemat ovat strategian edistämisen kannalta tärkeitä maankäytön, liikenteen ja liikkumisen suunnittelun näkökulmasta. Valmistelun keskiössä oli kysymys siitä, miten kestäväällä kaupunkisuunnittelulla voidaan vahvistaa tuoreen yliopistokaupungin edelläkävijyyttä ympäristöasioissa, yritystoiminnan mahdollisuuksia sekä asukkaiden hyvinvointia.

Tavoitteet jaoteltiin kaupungin strategian kolmen otsikon alle: Kestävästi elinvoimainen, Kestävästi hyvinvoiva ja Kestävästi uudistuva. Strategian eri osa-alueilla on erilaiset yhtymäpinnat kaupunkisuunnitteluun, siksi tavoitteiden määrä vaihtelee eri otsikoiden alla. Tavoiteteemoja on myös strategiapainatuksia enemmän, koska Lahden suunnan tavoitteet jalkauttavat strategiaa kaupunkiympäristön suunnitteluun ja on tärkeää tunnistaa strategian edistämisen mahdollisuudet kattavasti. Yleiskaavatasolla ja kestävästä kaupunkiliikkumisen ohjelmassa määritellään ylätasoon linjauksia ja tarkastellaan teemoja kokonaisuuksina kaupunkitasoisesti. Konkreettisemmin monia asioita edistetään esimerkiksi asemakaavoituksessa, tarkemmassa toteutus suunnittelussa tai ohjelmatyössä.

Lahden suuntaa varten tarvittava tieto

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan yleiskaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin, jotta kaavan vaikutukset voidaan arvioida. Monet tahot tuottavat tietoa yleiskaavaa ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelmaa varten. Selvityksiä tehdään omana työnä ja niitä tilataan ulkopuolisilta asiantuntijoilta. Myös muut viranomaiset ja kaupungin toimijat tuottavat paljon sellaista tietoa, joka on tarpeen Lahden suunta -työssä. Osallisten rooli tiedon tuottajina on tärkeä niin maankäyttö- ja rakennuslain kuin kaupungin strategiankin johdosta. Kaupunkilaisilla on elinympäristöstään paljon tietoa, jota voidaan hyödyntää suunnittelussa ja sitä kerätään mm. erilaisilla kyselyillä ja ePalaute-kanavan kautta.

Jatkuvassa prosessissa tieto täydentyy jatkuvasti ja sitä pidetään ajan tasalla paikkatietojärjestelmässä. Myös selvitystarpeet täydentyvät jatkuvasti. Nykyistä tietopohjaa on Lahden suunta -työn 2021-2025 aikana täydennetty tai laajennettu seuraavasti.

Teema	Selvitys
Asuminen	Asuinalueiden sosioekonominen tarkastelu. Ikäihmisten paikat ja asumisen tarpeet. Kaupunkientalouselvitys.
Palvelut	Lasten ja nuorten kasvun vastuualueen palveluverkkosuunnitelma 2021.
Elinkeinot	Selvitys Lahden elinkeinoelämän mahdollisuuksista.
Kaupunkirakenne	<i>Keskustavisio 2040 (valmistuu ehdotusvaiheessa)</i>
Kulttuuriympäristö ja maisema	Esiselvitys arkeologisesta selvitystarpeesta Lahden kaupungin alueella. Lahden kulttuurimaisemat – selvitys paikallisesti arvokkaista kulttuurimaisemista. Rakennettujen kulttuuriympäristöjen päivitysinventointi.
Luonnonympäristö	Hulevesimerkinnot ja -määräykset Lahden yleiskaavassa. Lahden ekologinen verkosto. Opinnäytetyö, YAMK. Uronen, Carita, 2019. Lahden liito-oravakartoitus 2023. Lahden luontotyypiselvitykset. Selvitys Lahden tärkeimmistä ekosysteemipalveluista. Virkistysalueverkoston yleissuunnitelma 2020.

Kiertotalous, ilmasto ja kaavatalous	Lahden suunta -työn 2021–2025 yleiskaavan kiertotalousteemaan liittyvät selvitykset. Päijät-Hämeen tuulivoimaselvitys.
Kestävä kaupunki-liikkuminen	Kestävät matkaketjut Päijät-Hämeessä. Alueellinen junaliikenneselvitys: Infrastruktuuri, kapasiteetti ja kalusto. Alueellisen junaliikenteen selvitys: Osaprojekti 2 – Maankäyttö. Alueellisen junaliikenteen jatkoselvitys: Liikennöintikustannukset ja matkustajapotentiaali. Alueellisen junaliikenteen jatkoselvitys: Matkustajapotentiaalilin päivitykset. Kerava-Lahti-Kouvola aluevaraus selvitys. Junaliikenteen mahdolliset seisakepaikat Lahden kaupungissa. Päijät-Hämeen pääpyörätieverkko. Raskaan liikenteen latausinfra: Päijät-Hämeen tarpeet ja mahdollisuudet. Lahden citylogistiikka -selvitys. Kävely kunniaan! Lahden kävely-ympäristöjen käyttäjälähtöinen suunnittelu. Diplomityö. Kukkonen, Erika, 2023.

Osallistuminen ja vuorovaikutus

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan yleiskaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Selvitysten perusteella osallisten on voitava arvioida yleiskaavan merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset (maankäyttö- ja rakennuslaki 9 §). Laki edellyttää, että ihmiset pääsevät vaikuttamaan heitä koskevien päätösten valmisteluun.

Lahdessa on myönteisiä kokemuksia asukas-yhteistyöstä edellisiltä Lahden suunta –kierroksilta. Kaupunkisuunnittelun näkökulmasta yhteistyöllä saadaan kerättyä suunnittelussa tarvittavaa hiljaista tietoa varhaisessa suunnittelun vaiheessa. Kaupunkilaisilla on myös ehdotuksia ja ideoita, joita voidaan Lahden suunta -työssä tehdä näkyviksi. On viitteitä siitä, että pienin erin kokemuksellinen tieto vaikuttaa suunnitteluratkaisuihin ja voimme yhdessä saada aikaan kestävämpiä päätöksiä kaupungin kehittämisestä.

Kestävän kaupunkiliikkuksen ohjelman tekeminen vaatii myös vuorovaikutusta. Kaupungin tehtävä on mahdollistaa asukkaiden kestävä liikumisvalinnat ja toimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen tarvitaan kaupunkilaisten näkemyksiä.

Lahden suunta -työssä 2021–2025 on tavoitteena kaupungin strategian mukaisesti edelleen kehittää yhteistyötä kaupunkilaisten, asukkaiden, yrittäjien ja sidosryhmien kanssa. Kehittämisen kohteena

ovat sekä yhteistyömenetelmät että niiden vaikuttavuus. Yhteistyön lähtökohtana on, että kokemuksellista tietoa ja asukkaiden luovaa panosta pystytään hyödyntämään suunnittelussa.

Osalliset (Maankäyttö- ja rakennuslaki 62 §)

Osallisia ovat kaikki, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin yleiskaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Osallisia ovat mm.:

- Lahden kaupungin asukkaat, maanomistajat ja kiinteistöjen omistajat
- Lahdessa toimivat yritykset, yhdistykset ja yhteisöt
- viranomaiset
- naapurikunnat
- Lahden kumppanuuspöydät
- Päijät-Hämeen liitto
- Hämeen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Uudenmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Väylävirasto
- Lahti Aqua
- Lahti Energia
- Päijät-Hämeen pelastuslaitos
- Salpakierto ja Salpamaa
- Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy
- Lahdessa toimivat yliopistot ja korkeakoulut
- VR-yhtymä
- Linja-autoliitto
- Puolustusvoimat
- kaupungin palvelualueet
- liikenneoperaattorit
- liikkumisen palvelun tarjoajat

Osallistuminen ja vuorovaikutuksen järjestäminen

Lahden suunta -työssä syntyvät dokumentit laaditaan tiiviissä yhteistyössä osallisten, kaupungin palvelualueiden ja konserniyhtiöiden, viranomaisten ja asiantuntijoiden kanssa. Osallistumisen mahdollisuuksia työn eri vaiheissa on esitetty aikataulussa asiakirjan lopussa. Hedelmällisin aika yhteistyölle ja keskusteluille on työn alkuvaiheessa, jotta eri näkökulmia ehditään sovittaa yhteen

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään työn kuluessa, mutta Lahden suunta -työtä varten tarvittavaa tietoa on tarkoitus rakentaa ainakin seuraavin vuorovaikutteisoin menetelmin:

- Yleisötilaisuuksissa ja työpajoissa, joissa esitellään Lahden suunta -työtä ja tuotetaan tietoa yhdessä osallistujien kanssa
- Eri tahoille suunnattavien kyselyiden avulla
- ePalautte-järjestelmän avulla
- Neuvotteluissa viranomais- ja yhteistyötahojen kanssa

ePalautte-järjestelmän kautta voi antaa yleiskaavaan ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelmaan liittyvää palautetta suoraan kartalle kommentteineen. Saatua palautetta hyödynnetään Lahden suunta -työn valmistelussa. Palautetta voi antaa Lahden suunta -työn kotisivulta www.lahti.fi/lahdensuunta (Anna palautetta -kohdasta.)

Viranomaisyhteistyö

Viranomaisyhteistyö järjestetään erikseen. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma toimitettiin Hämeen ja Uudenmaan ELY-keskuksille tiedoksi. Lahden suunta -työstä 2021–2025 järjestettiin maankäyttö- ja rakennuslain mukainen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu 1.11.2022 (MRL §66). Yleiskaavaaluonnoksesta pyydettiin viranomaisilta lausunnot, jotka otettiin huomioon yleiskaavaehdotuksen laadinnassa. Yleiskaavaehdotuksesta pyydetään myös lausunnot.

Jatkuvassa prosessissa myös viranomaisyhteistyö on jatkuvaa. Lahden suunta -työn sisällöistä käytävä keskustelu painottuu kuitenkin prosessin tavoite- ja luonnosvaiheisiin sekä vaikutusten arviointiin. Mikäli ehdotusvaiheessa nousee esiin uusia selvityksiä vaativia suunnittelukysymyksiä, ne kirjataan suunnitteluasiakirjoihin ja siirretään Lahden suunta -työn seuraavalle kierrokselle 2025–2029.

Arviointisuunnitelma (MRL 9§, MRA 1§)

Lahden suunta -työn vaikutusten arviointi

Lahden suunta -työn 2021–2025 luonnoksen vaikutuksia on arvioitu ulkopuolisena asiantuntija-arviona. Vaikutusten arvioinnissa on hyödynnetty selvitys- ja lähtötietoja. Vaikutusten arviointi on toteutettu maankäyttö- ja rakennuslain (9§) ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (1§) mukaisesti keskittyen yleiskaavan merkittäviin välittömiin ja välillisiin vaikutuksiin sekä mahdollisten haitallisten vaikutusten toteamiseen ja niiden lieventämistoimenpiteisiin. Vaikutusten arvioinnissa on arvioitu myös koko Lahden suunta -työtä ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelmaa. Lisäksi päivitetyn liikennemallin pohjalta on laadittu erillinen yleiskaavan liikennevaikutusten arviointi. Luonnosvaiheen vaikutusten arvioinnit olivat mukana kaava-asiakirjoissa ja osallisten nähtävillä kesällä 2023. Vaikutusten arviointia on täydennetty ehdotusvaiheessa keväällä 2024.

Lahden suunta -työn seuranta ja arviointi

Lahden suunta -työn tavoitteet ovat pitkällä tulevaisuudessa, mutta niiden toteutumista seurataan valtuustokausittain. Yleiskaava ja kestävä kaupunkiliikkumisen ohjelma ilmaisevat strategisen tason tahtotilan siitä, mihin suuntaan yhdyskuntarakennetta, kaupunkiympäristöä ja liikkumista kehitetään. Valtuustokaudelta toiselle jatkuvassa suunnitteluprosessissa on tarpeen seurata, vievätkö suunnitelmat toteutuessaan kaupunkia oikeaan suuntaan.

Yleiskaavan osalta kehitystä on seurattu vuodesta 2012 lähtien Suomen ympäristökeskuksen kehittämien kestävä kaupunkiseudun mittareiden avulla (esimerkiksi osuus asukkaista, jotka asuvat alle 500 m etäisyydellä lähikaupasta). Kestävä kaupunkiliikkumisen ohjelman seuranta varten mukaan on otettu liikkumista kuvaavia mittareita. Seurannan tuloksena syntyy aikasarja, josta voidaan nähdä, onko kaupunki kehittynyt strategisten tavoitteiden mukaisesti. Seurantaraportti on päättäjien käytössä strategian laadinnassa.

Lahden suunta -työn 2021–2025 tekijät

Lahden yleiskaavan 2035 ja kestävä kaupunkiliikkumisen ohjelman 2021–2025 sisällön tuottamiseen osallistuu suuri joukko ihmisiä: asukkaita, viranomaisia, asiantuntijoita ja eri intressiryhmien edustajia. Päätöksentekoon menevät aineistot valmistellaan yleiskaavan ja kestävä kaupunkiliikkumisen ohjelman osalta Kaupunkiympäristön palvelualueen kaupunkisuunnittelussa. Kaupunkiympäristö-lautakunta asettaa aineistot nähtäville ja kaupunginvaltuusto päättää niiden hyväksymisestä.

Lahden suunta -työn kokonaisuudesta ja yleiskaavatyöstä vastaa yleiskaava-arkkitehti Johanna Sääksniemi ja kestävä kaupunkiliikkumisen ohjelmasta vastaa kestävä liikumisen asiantuntija Aliisa Heinäaro. Lahden suunta -työtä tukemaan ja ohjaamaan on nimetty työryhmä ja ohjausryhmä. Lasten ja nuorten palveluiden palveluverkon suunnittelu tapahtuu omassa suunnitteluryhmässään. Kaikki ryhmät ovat kaupunkitasoisia ja niissä on ihmisiä eri palvelualueilta. Kestävä kaupunkiliikkumisen teemojen käsittelyyn on myös perustettu kestävä liikumisen asukasraati, jota voidaan hyödyntää valmistelutyössä.

Lisätietoja yleiskaavoituksesta ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelmasta antavat

Johanna Sääksniemi, yleiskaava-arkkitehti

p. 050 518 4445, s-posti: johanna.saaksniemi@lahti.fi

Aliisa Heinäaro, kestävän liikkumisen asiantuntija

p. 044 416 3307, s-posti: aliisa.heinaaro@lahti.fi

Asiakaspalvelu

Lahti-Piste

Lahden Palvelutori, Kauppakeskus Trio, 2.krs, Vesku-Aukio,

Aleksanterinkatu 18, 15140 LAHTI

www.lahti.fi/lahdensuunta

www.lahti.fi/yleiskaavoitus

#lahdensuunta

@LahtiKymp

@Lahdenkaupunki

Lahdessa 10.4.2024

Johanna Sääksniemi, yleiskaava-arkkitehti

Lahden suunta -työn eteneminen ja tavoitteellinen aikataulu

Lahden suunta -työn 2021–2025 eli yleiskaavan ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman hyväksyy kaupunginvaltuusto. Tavoitteellinen aikataulu, mikäli Lahden suunta -työstä 2021–2025 ei jätetä muistutuksia tai valiteta, on esitetty seuraavassa.

2021- **1** ALOITUSVAIHE: TYÖN TAVOITTEET

2022

Lahden yleiskaavan 2035 ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman 2021–2025 vireilletulosta ilmoitettiin kaavoituskatsauksessa 10.3.2022. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) laadittiin ja asetettiin nähtäville maaliskuussa 2022. Lahden suunta -työn 2021–2025 tavoitteet valmisteltiin kaupunginvaltuuston päätettäväksi kevään 2022 aikana. Tavoitteet tarkentavat kaupungin strategian tavoitteita maankäytön ja liikkumisen osalta.

Osallistuminen

Lahden suunta -työtä varten on avattu ePalaute-kanava, joka on käytössä koko työn ajan ideoiden ja kommenttien jättämistä varten. ePalaute-kanavaan pääsee Lahden suunta -työn kotisivulta www.lahti.fi/lahdensuunta (Anna palautetta -kohdasta.) Osalliset voivat antaa palautetta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta kirjallisesti tai suullisesti koko työn ajan. Kirjallisen palautteen voi jättää **ePalautteena** tai sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo@lahti.fi.

2022- **2** LUONNOSVAIHE

2023

Luonnosvaiheessa laadittiin selvityksiä, ideoitii suunnitelmavaihtoehtoja ja arvioitiin luonnosta yhteistyössä asukkaiden ja yhteistyökumppanien kanssa. Työhön saattoi osallistua työpajoissa ja sähköisillä välineillä. Kaupunkiympäristölautakunnan päätöksellä yleiskaavaluonnos ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman luonnos asetetaan nähtäville Lahti-pisteeseen ja Lahden suunta -verkkosivuille. Yleisötilaisuuksista ilmoitettiin paikallisissa sanomalehdissä, kaupungin verkkosivuilla www.lahti.fi sekä Facebook- ja Twitter-tileillä.

Osallistuminen

Osalliset voivat lausua Lahden suunta -työn luonnoksesta mielipiteensä kirjallisesti tai suullisesti maankäyttö ja rakennuslain 62§ mukaisesti. Myös muiden Lahden suunta -työssä syntyvien asiakirjojen kommentointiin on mahdollisuus. Mielipiteen voi jättää **ePalautteena** tai sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo@lahti.fi. Tarvittavilta viranomaisilta pyydetään lausunnot. Myös yhteisöiltä pyydetään mielipiteitä. Annetut mielipiteet ja lausunnot julkaistaan kaupungin verkkosivuilla.

2023- 2024 **3** EHDOTUSVAIHE

Lahden suunta -työn ehdotusvaiheessa laadittiin yleiskaavaehdotus ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman ehdotus luonnosvaiheessa tehdyn yhteistyön pohjalta. Ehdotukset ja muut Lahden suunta -työssä syntyvät aineistot esitellään asianomaisille lautakunnille ja jaostoille keväällä 2024. Kaupunginhallituksen päätöksellä Lahden suunta -työn ehdotus asetetaan nähtäville 30 vuorokaudeksi Lahti-Pisteeseen (Lahden Palvelutori, Kauppakeskus Trio, 2.krs, Vesku-Aukio, Aleksanterinkatu 18, Lahti) sekä kaupungin verkkosivuille. Nähtävillä olosta kuulutetaan Etelä-Suomen sanomissa, Uusi Lahti -lehdessä, Nastola-lehdessä ja kaupungin verkkosivuilla sekä ilmoitustaululla. Nähtävillä olon jälkeen Lahden suunta -työn valmistelijat valmistelevat vastineet mahdollisiin muistutuksiin. Jos muistutukset eivät aiheuta ehdotukseen olennaisia muutoksia, Lahden suunta -työ etenee vastineineen hyväksymisvaiheeseen. Muussa tapauksessa kaupunginhallitus asettaa muutetun ehdotuksen uudelleen nähtäville.

Osallistuminen

Osalliset voivat jättää Lahden suunta -ehdotuksesta kirjallisen muistutuksen nähtävillä olon aikana. Muistutus osoitetaan kaupunginhallitukselle, ja sen voi toimittaa Lahti-pisteeseen tai sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo@lahti.fi. Muistutuksen tehneille lähetetään perusteltu vastaus. Mikäli luonnosvaiheeseen on tullut oleellisia muutoksia, tarvittavilta viranomaisilta pyydetään lausuntoja ja yhteisöiltä mielipiteitä. Muistutukset julkaistaan nimineen kaupungin verkkosivuilla.

2024- 2025 **4** HYVÄKSYMISVAIHE

Kaupunginhallitus käsittelee yleiskaavaehdotuksen, kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman, toteutusohjelman 2025-2029 ja Lahden suunta -työssä syntyneet muut asiakirjat sekä vastineet mahdollisiin muistutuksiin. Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle Lahden suunta -työn hyväksymistä. Kaupunginvaltuusto hyväksyy ehdotuksen. Hyväksymispäätöksestä lähetetään tieto muistutuksen tehneille ja viranomaisille.

Osallistuminen

Osalliset ja kunnan jäsenet voivat valittaa kaupunginvaltuuston päätöksestä Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen 30 päivän valitusajana. Hallinto-oikeuden päätöksestä on mahdollisuus valittaa edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

2025 **5** VOIMAANTULO

Yleiskaava saa lainvoiman noin 1,5–2 kuukauden kuluttua kaupunginvaltuuston päätöksestä, mikäli kaavasta ei valiteta. Kaava kuulutetaan lainvoimaiseksi paikallisissa sanomalehdissä, kaupungintalon ilmoitustaululla ja kaupungin verkkosivuilla www.lahti.fi.

Muut Lahden suunta -työssä syntyvät asiakirjat ja ohjelmat eivät saa oikeusvaikutuksia siten kuin yleiskaava, joka on lakisääteinen suunnitelma.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan tehdyt tarkistukset

Luonnosvaiheessa 5.6.2023 tehdyt lisäykset ja tarkistukset. Tehdyissä muutoksissa on huomioitu aloitusvaiheen viranomaisneuvottelussa 1.11.2022 saatu palaute:

- Päivitetty TEN-T asetusuudistusasia niihin kappaleisiin, joissa siitä on ollut maininta.
- Päivitetty Suunnittelun tarkoitus -kappaletta kulkumuotojen ja kierrosten määrän osalta.
- Muotoiltu Vireilletulo -kappaleen sanamuotoja.
- Päivitetty Mikä on Lahden suunta -työ? -kappaletta toteutuneen ja tulevan aikataulun ja työn sisältöjen sekä TEN-T asetuksen osalta. Päivitetty nelivuotisen prosessin kaaviota.
- Päivitetty Lahden suunta -työ perustuu kaupungin strategiaan -kappale.
- Poistettu Lahden kaupungin strategia 14.3.2022 Muut strategiset suunnitelmat -kappaleesta, kun on jo kuvattu edellisessä.
- Päivitetty Lahden suunta -työn painotukset valtuustokaudella 2021–2025-kappaleen sisältöjä.
- Päivitetty Liikkumisen nykytilanne -kappaletta kulutapaosuuksien, joukkoliikenteen ja kaupunkipyörien osalta.
- Lisätty kuvaus Lahden suunta -työn 2021–2025 tavoitteista ja tavoitteiden valmistelusta.
- Päivitetty Lahden suuntaa varten tarvittava tieto -kappaletta ajantasaisella selvityslistauksella.
- Täydennetty Yleiskaavoituksen nykytilanne -kappaleeseen Lahden yleiskaava 2030 (Y-203) hyväksymistä koskevat tiedot ja sen aiheuttamat muutokset voimassa oleviin osayleiskaavoihin.
- Täsmennetty Osallistuminen ja vuorovaikutuksen järjestäminen -kappaleeseen paras ajankohta vuorovaikutukselle.
- Päivitetty viranomaisneuvottelun ajankohta Viranomaisyhteistyö -kappaleeseen.
- Päivitetty Lahden suunta -työn vaikutusten arviointi kappaleeseen vaikutusten arvioinnin toteuttamisen tapa.
- Täsmennetty Lahden suunta -tekijät kappaleen sisältöä.
- Päivitetty lisätietojen antajien yhteystiedot ajan tasalle.
- Päivitetty Lahden suunta työn eteneminen ja tavoitteellinen aikataulu -taulukkoa.
- Korjattu asiakirjan toimimattomat kotisivujen linkit.

Ehdotusvaiheessa 10.4.2024 tehdyt lisäykset ja tarkistukset:

- Päivitetty asiakirjan kansilehti ja graafinen ilme.
- Päivitetty Sisällysluettelo -sivu.
- Päivitetty Mikä on Lahden suunta -työ? -kappaletta toteutuneen ja tulevan aikataulun osalta. Päivitetty prosessikaavio.
- Päivitetty Muut strategiset suunnitelmat -kappaletta poistamalla Lahden seudun rakennemalli 2040 (2004) ja lisäämällä Lahden kaupunkiseutusuunnitelman (KSS) ja Päijät-Hämeen rakennemallin valmistumisvuosi.
- Päivitetty yleiskaavaehdotuksen karttojen nimet ja kestävän kaupunkiliikunnan toimenpidevalmistelun tilanne Lahden suunta -työn painotukset valtuustokaudella 2021–2025 -kappaleeseen.
- Päivitetty lista selvityksistä.
- Päivitetty Viranomaisyhteistyö -kappaleeseen työn eteneminen.

- Päivitetty vaikutustenarvioinnin toteuttaminen ja tarkennettu vaikutusten arvioinnin sisältöä Lahden suunta -työn vaikutusten arviointi -kappaleeseen.
- Päivitetty lisätietojen antajien yhteystiedot ja päiväys ajan tasalle.
- Päivitetty Lahden suunta työn eteneminen ja tavoitteellinen aikataulu -taulukkoa.